

Õiguskantsler

Teie 25.08.2022 nr

Meie 23.09.2022 nr 7-5/221343/2204979

Koduõpe välisriigis asuva kooli programmi järgi

Lugupeetud avaldaja

Teie kirjast järeldeb, et soovite oma alaliselt Eestis elavad lapsed jätta koduõppele. Te ei ole aga leidnud lastele kooli, kus koduõpe toimuks inglise keeles. Seetõttu küsisite, kas lapsed võiksid õppida kodus Ameerika Ühendriikides asuva kooli õppeprogrammi alusel.

Põhiseadus ja seadused toetavad seisukohta, et alaliselt Eestis elaval koolikohustuslikul lapsel tuleb õppida Eestis asuvas koolis.

Põhiseaduse § 37 lõike 1 järgi on õppimine kooliealistele lastele seadusega määratud ulatuses kohustuslik ning sama paragrahvi lõike 4 järgi on hariduse andmine riigi järelevalve all. See tähendab, et Eestis elavatel lastel tuleb koolis käia ja õppida nii, nagu on sätestatud [põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses](#) (PGS, nii õppe kestuse kui ka õppe sisu mõttes).

Riik peab hoolitsema, et kõik Eestis elavad koolikohustuslikud lapsed saaksid käia koolis ja omandada sellise kvaliteedi ja sisuga hariduse, mis on kooskõlas Eesti põhiseaduse ja seadustega. Nõue, et riik peab hariduse üle valvama ja tagama nii hariduse kättesaadavuse kui ka kvaliteedi, on sätestatud ka rahvusvahelistes lepingutes, mille täitmine on Eestile kohustuslik.

Kvaliteetse hariduse tagamine lapsele on oluline lapse või pere heaolu seisukohast, aga sellel on ka ühiskondlik aspekt. Riik on huvitatud sellest, et tema elanikud oleksid haritud ja väärtustaksid Eesti jaoks olulisi eetilisi, kultuurilisi ja poliitilisi tõekspidamisi, nagu demokraatia, õigusriik ja pluralism (vt ka PGS § 3 lõiked 2 ja 3, PGS § 4). Eesti ühiskonna jaoks on oluline seegi, et iga Eestis (alaliselt) elav inimene õpiks eesti keelt kui ühiskonna toimimise keelt.

Nende põhimõtetega ei oleks kooskõlas, kui Eestis alaliselt elavad lapsed õpiksid välisriigi koolides, mille hariduse kvaliteeti ja sisu ei saa Eesti riik mõjutada ning mis ei taga lapsele vajalikul tasemel eesti keele õpet.

Eestis tegutseb siiski ka koole, kus ei õpita Eesti õppekavade alusel ega eesti keeles (Tallinna Euroopa Kool, Tallinna Soome Kool, vt lähemalt [rahvusvaheline haridus Eestis](#)). Rahvusvaheliste koolide tegutsemiseks luba andes on aga riigil kindlad eesmärgid: ekspordi- ja välisinvesteeringute tegevuskava rakendamine ning teaduse ja kõrghariduse rahvusvahelistumise tegevuskavade elluviimine, diplomaatide roteerimine ja välisspetsialistide töötamine Eestis.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Selline õpe on Eesti riigi kontrolli all – riik on selleks loa andnud kas otse seadusega (vt PGS § 16) või on nende koolide asutajatega sõlmitud asjakohased lepingud.

Teatavasti on Eestis ajaloolistel põhjustel endiselt ka vene õppekeelega koole. Neis koolides õpitakse aga Eesti riikliku õppekava järgi ja eesti keele õpe on kohustuslik. Paraku ei ole vene õppekeelega koolide lubamine päris probleemideta (vt nt „[Eesti ja vene õppekeelega koolide 15-aastaste õpilaste teadmiste ja oskuste erinevuse põhjuste analüüs](#)“). Riik plaanib minna üldharidus- ja kutsekoolides üle ainult eestikeelsele õppele (vt [eelnõu](#)).

Loomulikult võib ka Eestist pärit laps asuda elama välisriiki, kus õppe aluseks ei ole Eesti, vaid välisriigi õppekavad ja sealne väärtusruum. Välisriiki suundumine on vanemate vaba valik ning mõistagi tuleb teises riigis elades aktsepteerida sealseid haridusele seatud nõudeid.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise